

Les identités de l'Europe: repères et prospective. Actes du colloque tenu à Louvain-la-Neuve le 9 mai 1996, o.r.v. Nathalie Tousignant, Louvain-la-Neuve, Institut d'études européennes, UCL, 1998, 157 pp. ISBN 2-87404-002-9.

In deze verzameling colloquiumteksten wordt de rol bekeken die een Europese culturele identiteit kan spelen bij de legitimering van de Europese eenwording. Hierbij passeren zowel de belemmeringen de revue, als de elementen die de Europese structuur kunnen 'aankleden', ter aanvulling of zelfs vervanging van de

diverse nationale identiteiten. Ook worden de identificatieprocessen in de Europese Unie vergeleken met die in Québec en Canada.

Over de Europese identiteit werd reeds heel wat geschreven en de bundel brengt geen nieuwe inzichten terzake.

Daarenboven lijkt de bijdrage over *L'identité régionale wallonne à l'heure de l'Europe* (pp. 133-143) van Jacques Vandenbroucke ("historien, représentant Robert Collignon, Ministre-Président du Gouvernement wallon") misplaatst, althans in een academisch bedoeld werk. Want hierin wordt de Waalse identiteitscreatie en -bevestiging door de overheid (door een "cellule 'identité wallonne'. Son but? Renforcer et doper le sentiment d'appartenance wallon et mettant l'imagination au pouvoir", pp. 133-134) beaat en onkritisch beschreven. Zo stemt de auteur zonder meer in met de Waalse minister-president, wanneer die stelt dat "*L'identité wallonne est loin d'être toujours suffisamment affirmée, notamment parce que les militants wallons, dont je suis, sont tout sauf nationalistes, chauvins ou sectaires*" (p. 134). Vandenbroucke doet echter nergens een poging om uit te leggen *waarom* dat dan geen uiting van nationale identiteit of (civiek) Waals nationalisme is. Interessant zou ook zijn te vernemen wat dan het verschil uitmaakt met soortgelijke of identieke, maar doorgaans wel als (civiek-)nationalistisch betitelde, initiatieven van bijvoorbeeld de Vlaamse overheid. Nochtans: "*Uit de studie van de geschiedenis van de Waalse beweging leid ik af, dat die beweging in essentie niet alleen een nationalistische, maar een imperialistische beweging is.*" (L. Wils, *Van Clovis tot Happart*, Leuven-Apeldoorn, 1992, p. 302): welke wetenschappelijke definitie van nationalisme men er ook op toepast, niets uit de hier beschreven elementen van het 'identiteitsstreven' in Wallonië laat toe een andere conclusie te trekken.

Ook de verbinding van de Waalse identiteit met diverse stromingen in de samenleving (het verzet, het antileopoldisme, de staking tegen de Eenheidswet), die ook door deze auteur gelegd wordt, doet hieraan geen afbreuk. De identificatie van Wallonië met bijvoorbeeld het verzet (p. 135 e.v.) werd trouwens reeds 'gedeconstrueerd' (zie hierover ondermeer: Ch. Kesteloot, *La Résistance: ciment d'une identité en Wallonie?*, in de Acta van het Colloquium *Het Verzet en Noord-Europa*, Brussel, 1994; P. Lagrou, Welk vaderland voor de vaderlandslievende verenigingen? Oorlogsslachtoffers en verzetsveteranen en de nationale kwestie, 1945-1958, in: *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis*, 1997, nr. 3, pp. 143-161; P. Lagrou, *Verzet en naoorlogse politiek*, in: *De democratie heruitgevonden*, o.r.v. Luc Huyse, Brussel, 1995, pp. 45-68; Ch. Kesteloot, *Etre ou vouloir être. Le cheminement difficile de l'identité wallonne*, in: *Cahiers d'Histoire du Temps Présent*, 1997, nr. 3, pp. 181-201). Het is niet door de woorden 'natie' en 'nationaal' te vervangen door *new-speak*-termen als 'identiteit' en 'regio(naal)' dat ook de realiteit verandert.

LUC BOEVA

DE ROEST D'ALKEMADELAAN 12, B-2600 BERCHEM-ANTWERPEN